

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา (descriptive study) เพื่อศึกษาการดูแลตนเองของผู้สูงอายุที่เป็นโรคความดันโลหิตสูงในพื้นที่ความรับผิดชอบของโรงพยาบาล จังหวัดลำพูน โดยมีวิธีดำเนินการศึกษาดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือเป็นผู้ที่มีอายุ 60 ปี ขึ้นไปที่ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่าเป็นโรคความดันโลหิตสูงชนิดไม่ทราบสาเหตุ อาศัยอยู่ในตำบล 9 หมู่บ้านและตำบลป่าไผ่ 4 หมู่บ้าน รวม 13 หมู่บ้านซึ่งเป็นพื้นที่ความรับผิดชอบของโรงพยาบาลมีจำนวน ทั้งหมด 353 คน

กลุ่มตัวอย่าง

คำนวณขนาดตัวอย่างผู้สูงอายุที่เป็นโรคความดันโลหิตสูงใน 13 หมู่บ้านโดยใช้สูตรของ ยามาเน่ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2535) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 188 คนทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบง่ายตามสัดส่วนของผู้สูงอายุที่เป็นโรคความดันโลหิตสูงใน 13 หมู่บ้าน (ยวดี ฤชาและคณะ, 2531)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสัมภาษณ์ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยใช้กรอบแนวคิดการดูแลตนเองของโอเร็มและคณะ (Orem et al., 1991)

ประกอบด้วย 2 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้สูงอายุที่เป็นโรคความดันโลหิตสูง ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ส่วนสูง น้ำหนัก เชื้อชาติ ศาสนา ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ของผู้สูงอายุ ที่อยู่อาศัย ค่าใช้จ่ายในการรักษาโรคความดันโลหิตสูง โรคประจำตัวอื่นๆ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลการปฏิบัติตนของผู้สูงอายุที่เป็นโรคความดันโลหิตสูง ด้านการดูแลตนเองโดยทั่วไป ด้านการควบคุมอาหาร ด้านการพักผ่อน ด้านการออกกำลังกาย ด้านการตรวจรักษา ด้านการสังเกตอาการผิดปกติ การหลีกเลี่ยงปัจจัยเสี่ยงและการป้องกันภาวะแทรกซ้อน จำนวน 53 ข้อ ลักษณะคำตอบแบ่งเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 3 ระดับดังนี้

ปฏิบัติเป็นประจำ หมายถึง การปฏิบัติกิจกรรมตามข้อความนั้นๆ เสมอ
 ปฏิบัติเป็นบางครั้ง หมายถึง การปฏิบัติกิจกรรมตามข้อความนั้นเป็นบางครั้ง
 ไม่เคยปฏิบัติ หมายถึง ไม่ปฏิบัติตามข้อความกิจกรรมนั้น ๆ เลย

การแปลผล

ปฏิบัติถูกต้อง หมายถึง ปฏิบัติกิจกรรมนั้นเป็นประจำสำหรับข้อความทางบวกหรือไม่ปฏิบัติกิจกรรมนั้นเลยสำหรับข้อความทางลบ

ปฏิบัติไม่ถูกต้อง หมายถึง ปฏิบัติกิจกรรมนั้นเป็นบางครั้งสำหรับข้อความทางบวกและลบหรือไม่ปฏิบัติกิจกรรมนั้นเป็นประจำสำหรับข้อความทางลบ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. การหาความตรงตามเนื้อหา (content validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านการรักษาโรคเบื้องต้นและเครื่องมือในการวิจัย หลังจากนั้นผู้ศึกษาทำการปรับแก้ไขแบบสัมภาษณ์ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ ค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหา (CVI : Content Validity Index)(Davis, 1992) เท่ากับ 0.97

2. การหาความเชื่อมั่นของแบบสัมภาษณ์ (reliability) โดยนำไปสัมภาษณ์กับผู้สูงอายุที่เป็นโรคความดันโลหิตสูง ตำบลแม่ตืน อำเภอสี จังหวัดลำพูน จำนวน 30 คน ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาคำนวณหาความเชื่อมั่น โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) (ประคอง วรรณสุต, 2542) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.72

การรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้ศึกษาขอหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตศึกษาสถาน ถึงผู้อำนวยการโรงพยาบาลดี เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลจากสูงอายุที่เป็นโรคความดันโลหิตสูงและติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
2. ติดต่อประสานงานกับสาธารณสุขอำเภอและกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่เป้าหมาย เพื่อขอความร่วมมือในการศึกษาและเก็บข้อมูล
3. จัดแจงวัตถุประสงค์ เทคนิคการสัมภาษณ์ ขั้นตอนในการดำเนินการเก็บข้อมูลและการบันทึกข้อมูลแก่ผู้ช่วยสัมภาษณ์ จำนวน 2 คน ซึ่งเป็นพยาบาลวิชาชีพและเจ้าหน้าที่สาธารณสุข รวมทั้งได้ฝึกสัมภาษณ์ผู้สูงอายุที่เป็นโรคความดันโลหิตสูง จำนวน 3 ราย เพื่อให้การสัมภาษณ์ได้ ข้อมูลที่ถูกต้องตามวัตถุประสงค์การศึกษาและมีการบันทึกข้อมูลได้ถูกต้องครบถ้วน
4. ประสานงานกับผู้ใหญ่บ้านและอสม. เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล
5. ผู้ศึกษาและผู้ช่วยศึกษารวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่บ้าน นำแบบสัมภาษณ์มาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์ประมวลผล

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมสำเร็จรูปคอมพิวเตอร์ซึ่ง ใช้สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics)